

Viorica GORAȘ-POSTICĂ

dr. hab., prof. univ. Universitatea de Stat din Moldova
formator, Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Cultura diplomatică, componentă a competenței profesionale a managerilor de proiecte și a formatorilor

Rezumat: Articolul abordează, cu statut de inovație, cultura diplomatică, în calitate de componentă a competenței profesionale a formatorilor și a managerilor de proiecte, argumentându-se rolul acestora în construirea unei imagini pozitive a țării, inclusiv prin reprezentarea ei în diverse relații de parteneriat din proiectele educaționale. Exemplele

analizate, raportate la misiunea și viziunea CE PRO DIDACTICA, care au fost probate în timp, pe diverse meridiane ale lumii, construiesc o axă metodologică calitativă relevantă.

Cuvinte-cheie: cultură diplomatică, diplomație pedagogică, competențe profesionale, proiect de intervenție educațională, managementul proiectelor, coordonator/manager de proiect, trainer, expert, relații internaționale, parteneriat.

Abstract: The article deals with diplomatic culture as a component of the professional competence of trainers and project managers, arguing their role in building a positive image of the country, which includes representing it in various partnerships within education projects. The analyzed examples, related to the mission and vision of CE PRO DIDACTICA, which have been tested over time on various meridians of the world, build a relevant qualitative methodological axis.

Keywords: diplomatic culture, pedagogical diplomacy, professional skills, project of educational intervention, project management, project coordinator/project manager, trainer, expert, international relations, partnerships.

INTRODUCERE

Proiectele de intervenție au devenit deja o realitate comună pentru mediul sociocultural, dar și pedagogic din Republica Moldova, acestea impunându-se ca o șansă probată, în timp, din perspectiva consistenței și a aportului lor sensibil în dezvoltarea instituțiilor și a actorilor educaționali. Menținerea Centrului Educațional PRO DIDACTICA pe piața educațională pe o perioadă de peste 20 de ani, inclusiv grație calității proiectelor și serviciilor propuse, instituționalizarea schimbărilor promovate prin acestea, la nivel de sistem și de școală, considerăm că sunt indicatori importanți de eficiență a muncii unei echipe profesioniste, ghidată de o misiune și o viziune fezabile, dar și de standarde funcționale *aici și acum* în contextul nostru. Cultura diplomatică, instituită în cadrul proiectelor educaționale ca o componentă a competenței profesionale a managerilor de proiecte și a formatorilor, a fost și rămâne o provocare, reclamată, în primul rând, de finanțatorii/donatorii inițiativelor noastre, dar și de multiplele parteneriate locale și internaționale, edificate în mai bine de două decenii. Conform misiunii noastre, "Centrul oferă **programe și servicii** calitative de **informare, instruire și consultanță**, axate pe formarea abilităților de învățare permanentă", beneficiarilor din țară și de peste hotare, iar, în acest sens, manifestarea conduitei diplomatice nu este o noutate la nivel praxiologic, fiind deja un tabiet, pe care îl însușim din mers, dar și pentru care mai avem de învățat și de muncit. Aceasta din

cauza că în domeniul pedagogic, la nivel practic, cultura diplomatică se aplică, iar la nivel teoretic nu este abordată aproape deloc, un prim studiu ne aparține [2], care credem că a reușit să capteze atenția și să dovedească utilitatea în rândurile unui public larg, inclusiv de practicieni. Menționăm demersurile formative din cadrul programelor tematice de formare, organizate în mun. Chișinău cu învățătorii claselor primare, cu profesorii de la Colegiul de Medicină, cu cei de la Liceul Teoretic Puhoi, Ștefan Vodă, dar și cu grupurile de la clubul Paideia, pe parcursul primului semestru al anului 2018. Stăruim, așadar, asupra culturii diplomatice, ca ansamblu de cunoștințe, abilități și atitudini axiologice, bazându-ne și pe schimbările interculturale, pe vizitele în țările partenerilor noștri, în care am beneficiat și de recepții la diferite ambasade, convingându-ne că echipele de proiect erau mult mai avizate în domeniile în care se derulau proiectele și aveau idei creative, funcționale la diferite niveluri, despre care cei care ne reprezentau oficial, deseori, nici nu bănuiau. Evident, nu pretindem ca aceștia să cunoască secrete profesionale sau detalii de conținut educațional, ci ne dorim mai mult interes pentru a ne sprijini eforturile și a disemina practicile pozitive, re/cunoscute de străini și, mai puțin, de conaționali desemnați să ne reprezinte.

REPERE CONCEPTUALE

Deoarece *proiectul*, ca rețea de sensuri, a devenit o prezență semnificativă în activitatea educațională și com-

portă valențe formative multiple și durabile, implicând cooperarea intra- și interinstituțională, întru asigurarea calității schimbărilor, la nivel național și internațional, modelele educaționale, create prin implementarea cu succes a acestuia, se pot replica, în mod eficient și relevant, în țară și în afara ei, integral sau secvențial, iar experiențele dobândite sunt evaluate pe baza indicatorilor din managementul performanței. Folosit ca sinonim abreviat al proiectului de intervenție educațională, proiectul educațional, drept componentă de dezvoltare strategică a organizației, „reprezintă o intenție de introducere a unei inovații, cu scopul realizării unei schimbări dorite și intenționate, exprimată sub forma unui plan detaliat de activități, pentru atingerea obiectivelor fixate și măsurabile prin prisma rezultatelor așteptate, într-o perioadă de timp limitată, utilizând resurse alocate, având capacitatea de sustenabilitate și replicare a intervenției” [1, p. 5].

Experții în domeniu susțin că astăzi, pentru majoritatea țărilor în curs de dezvoltare și în proces de integrare europeană, finanțarea unor inițiative se face aproape exclusiv pe bază de proiecte, motiv pentru care a ști să elaborezi și să implementezi un proiect devine condiția *sine qua non* pentru a avea succes. În baza surselor de specialitate, putem deduce că *managementul proiectului* impune planificarea, organizarea, monitorizarea și controlul tuturor aspectelor de proiect și include motivarea celor implicați pentru a realiza în siguranță obiectivele urmărite, în limita timpului, a costului și a criteriilor de performanță stabilite. Managementul proiectului conține totalitatea sarcinilor, tehnicilor și măsurilor care decurg din calitatea de leadership. Scopul general al acestuia trebuie identificat în baza unei probleme clare, care, prin instrumentele asigurate de proiect, ajută ca alegerea temei să fie susținută de termeni obiectivi. Managementul proiectului implică inclusiv definirea cerințelor de efort, determinarea indicatorilor de calitate și de cantitate, identificarea resurselor necesare și urmărirea evoluției personalului. În termeni uzuali, putem afirma că managementul proiectului urmărește succesul și evitarea eșecului, având ca obiectiv realizarea unui produs sau serviciu care trebuie să introducă elementul schimbării [4].

Designul organizării proiectului este o decizie care necesită să fie luată la o etapă la care planificarea se întâlnește cu implementarea. Constelația organizării proiectului variază în funcție de contextul instituțional. În general, putem face o distincție clară între două niveluri importante, atunci când se stabilesc responsabilitățile de implementare și de dirijare a proiectului: nivelul strategic și de politică educațională/socială și nivelul operațional – aspecte definitorii pentru managerii de proiecte, în care se probează competențe profesionale multiple.

Din fișa de post a coordonatorului de proiecte, ne

referim mai ales la cele internaționale/cu sponsorizare externă, desprindem responsabilități ce vizează, printre multe altele, și unele care au tangență cu aspecte de cultură organizațională, în general, și cultură diplomatică, în mod special: administrarea eficientă a tuturor activităților proiectului, în vederea atingerii obiectivelor stabilite la cele mai înalte standarde de calitate, acestea din urmă incluzând: asigurarea comunicării cu partenerii și respectarea obligațiilor contractuale, care decurg din acordurile de parteneriat; pregătirea și organizarea planurilor de activitate și distribuirea rațională, valorificarea resurselor necesare pentru atingerea obiectivelor proiectului; administrarea bugetului proiectului, în conformitate cu procedurile interne aplicabile și condițiile finanțatorului; dezvoltarea oportunităților pe durata implementării proiectului; stabilirea unor relații de colaborare pe termen lung cu partenerii, clienții, beneficiarii și finanțatorii proiectului. Privind relațiile interpersonale, responsabilitățile postului se focusează pe rezolvarea fără întârziere a problemelor de comunicare ce apar în cadrul activităților proiectului; pe corectitudine și promptitudine în furnizarea informațiilor din domeniul său de activitate; pe asigurarea unui climat de colaborare între toți angajații implicați în proiect. De asemenea, acordă sprijin în evaluarea performanțelor membrilor echipei pe care o conduce, identifică nevoile de instruire ale personalului din subordine și asigură formarea continuă a acestuia, răspunzând de păstrarea confidențialității informațiilor la care are acces, dar și de relațiile cu stakeholderii [7].

Referindu-ne la responsabilitățile aferente relațiilor internaționale stabilite în proiectele finanțate din afară, edificate pe bază de parteneriate cu alte țări, coordonatorul și formatorul urmează să demonstreze și abilități de: negociere, comunicare interculturală, retorică și oratorie, protocol și ceremonial, analiză și consiliere educațională, evaluare și autoevaluare; spirit analitic și gândire critică; lucrul în echipă; capacitate de persuasiune și de estimare a situațiilor în desfășurare; de reacție rapidă și de siguranță de sine.

Cultura diplomatică, alt concept de bază din studiul nostru, face parte din evantaiul extins al competențelor profesionale al specialiștilor ce activează în proiecte, în general, și al celor din domeniul educațional, în special. Chiar dacă acest lucru nu se promovează și/sau, de cele mai multe ori, nu se recunoaște, în mod manifest, alături de diplomația politică și cea economică, diplomația culturală, în cazul nostru, abordăm componenta educațională/pedagogică a celei din urmă. *Cultura diplomatică*, așa cum am conceput-o noi [2], constituie o componentă a eticii profesionale a lucrătorului din proiecte, bazată pe demnitate, toleranță, respect, punere în valoare a sa ca specialist, dar și a instituției, a țării pe care o reprezintă, dar și a celui alt și manifestată în comunicare, prin tact

și deschidere, negociere constructivă și echilibrată a oricăror dispute, probleme sau conflicte. Ea include relații etice profesionale, întemeiate pe acceptare și respect. În relațiile cu finanțatorii și beneficiarii proiectelor devine element al culturii organizaționale a instituției, manifestându-se în uzul comun și ca o *artă a negocierii*. Cultura diplomatică devine o necesitate în conduita angajaților ONG-urilor și se impune prin conotații relevante, deoarece printre componentele inerente de manifestare regăsim: cultura organizațională a instituției, în ansamblu; pregătirea psihopedagogică; etica profesională promovată, dar și elemente legate de relațiile de parteneriat, fiind un concept mai larg decât tactul pedagogic, care printre sinonimele uzuale le are pe: chibzuință, cumpătare, cuminenție, înțelepciune, judecată, măsură, minte, moderație, rațiune, socoteală etc. O persoană tacticoasă este una domoală, liniștită, măsurată, temperată, cumpănită. Dar diplomația, pe lângă sensurile acoperite de uzitatul *tact*, le adaugă pe cele de eleganță, iscusință și altele cu alură nobilă, distinctă, practicate în relațiile externe, cu scopul secular de a atrage simpatii pentru țara sa și a pune în valoare meritele ei.

Așa cum obiectivele principale ale activităților de diplomație culturală sunt dezvoltarea relațiilor cu celelalte state, atât la nivel bilateral, cât și multilateral, prin cultură, educație, știință și tehnologie, mass-media, tineret și sport, turism cultural, promovarea valorilor culturale, construirea și consolidarea imaginii/reputației țării în străinătate, iar pentru atingerea acestor obiective, de obicei, se utilizează instrumente specifice diplomației culturale, precum acorduri și programe de cooperare bilaterală; colaborarea cu diferite organizații și instituții, cooperarea culturală multilaterală și regională etc. – proiectele de intervenție se înscriu pe deplin în această arie. Acordurile și programele interguvernamentale în domeniile culturii și educației constituie baza juridică prin care se realizează diferite proiecte și schimburi bilaterale. *Diplomația culturală* este din ce în ce mai prezentă în promovarea valorilor democratice liberale și dezvoltarea „democrației și participării”, susține eurodeputata liberală olandeză Marietje Schaake. Cultura și activitățile culturale de ordin educațional sunt folosite pentru dezvoltarea participării la procesul de democratizare, pentru promovarea educației, a drepturilor omului și a libertății de exprimare [Apud 6].

Proiectele din toate domeniile, inclusiv cele educaționale, sprijină utilizarea pe scară largă a noilor mijloace de comunicare în masă, care joacă un rol crucial în diplomația culturală și pot ajuta la instituirea valorilor democratice. Întrucât actorii educaționali interacționează din ce în ce mai mult în mediul on-line, angajarea lor în democrație și în respectarea drepturilor omului se produce mai ales prin acestea. Dacă poziția țării în economia globală este neînsemnată, se pierde oportunități și apar riscuri de a deveni mai puțin relevanți pe scena lumii, inclusiv prin

proiecte, deși avem un peisaj cultural destul de atractiv. În acest context, în scop de a deschide perspective asupra culturii diplomatice, amintim despre componenta diplomatică a regalității, care a fost mereu o constantă, o fațetă importantă a instituției monarhice din toate timpurile. Așa cum ambientul, cadrul în care familia regală trăiește și muncește este dătător de inspirație, mândrie, încredere și confort identitar, ritualurile cotidiene ale primirilor și vizitelor sunt un prilej de a face națiunea mai bine înțeleasă în lume, fiind o carte de vizită a unei țări [9].

Dialogul cultural, în cazul nostru, cel restrâns educațional, a devenit un modus vivendi în lumea globalizată, căci, după cum se susține și la ”înaltele curți”, aceste ”mari conversații ale omenirii” trebuie acum încurajate, pentru ca grupuri cât mai largi de oameni obișnuiți să dezvolte un flux mai liber de idei și cunoștințe. Aceasta devine relevant când educația democratică promovată prin proiecte ajută la prevenirea conflictelor și gestionarea situațiilor postconflict, care cer o viziune comprehensivă și echilibrată, având în vedere interesele diferitelor comunități etnice și religioase, îndatoririle statelor și drepturile firești ale cetățenilor lor, interesele conjuncturale și de perspectivă ale actorilor regionali. Neînțelegerea motivațiilor ”celuilalt” a condus în istorie la multe decizii greșite de politică externă, care au declanșat conflicte sau războaie. Iată de ce obiectivul ”valorilor comune” a devenit astăzi atât de important în noua structură a relațiilor internaționale, în care proiectele bilaterale și multilaterale sunt atât de răspândite. Politica internațională, ca și diplomația clasică, a fost construită pe raporturi de putere și de forță și multă vreme va continua să fie așa. Deși diplomația culturală este abia la început, susțin expertii, se pledează nu pentru înlocuirea diplomației clasice cu cea culturală, ci pentru asocierea și extinderea lor [5]. Pledoaria noastră pentru instituirea culturii diplomatice și în mediul educațional este sprijinită multiaspectual de argumentele de mai sus. Prin proiectele noastre și, implicit, relațiile interne și externe instituite, am constatat că, într-o societate evoluată, ordinea devine o necesitate inevitabilă și imperioasă, întrucât complexitatea infinită a raporturilor umane condiționează respectarea unor reguli indispensabile desfășurării pașnice a vieții în comun. Raporturile dintre state nu pot fi fructuoase decât dacă se desfășoară în cadrul unei forme de organizare acceptată de toți și care comportă respectul reciproc al legilor și cutumelor altor țări. După cum se promovează în mediul diplomatic, diplomația guvernează relațiile între state, iar astăzi, domeniul educațional, alături de celelalte din aria culturii, politicii sau economiei, lucrează, inclusiv prin proiecte bilaterale sau multilaterale, pentru valorificarea ”artei de a atrage simpatii pentru țara ta și de a o înconjura de prietenii care să-i protejeze independența, precum și de a reglementa pe cale pașnică diferențele

internaționale”, fiind, în același timp, tehnica răbdării, care ghidează dezvoltarea relațiilor internaționale” [14]. Or, în timp ce statele, guvernele și organizațiile internaționale acționează și-si confruntă interesele în cursul unor evenimente, diplomații, care le reprezintă, alături de care îndrăznim a-i plasa și pe managerii de proiecte, apelând la metode tradiționale care le permit să-si confrunte fără pasiune instrucțiunile, caută împreună soluții armonioase, făcând parte dreaptă intereselor.

Continuând analiza paralelă a activității diplomatice și a celei a managerului de proiect, sau a altui expert, formator din domeniul pedagogic, subliniem că, similar cu cazul activității diplomatice, ”există motive majore care reclamă un înalt grad de competență, având în vedere faptul că diplomația a îndeplinit întotdeauna sarcini de înaltă răspundere și complexitate, executanții ei – diplomații – au trebuit să facă proba unor trăsături de caracter și aptitudini aparte” [Cf. 11]. Abilitatea de negociere, care a a fost definită ca fiind ”arta posibilului”, ajută la a întreține, pe plan general, relații pașnice și amicale, iar pe plan secundar – de a găsi o soluție la o problemă controversată. În toate împrejurările, prima îndatorire a unui diplomat este de a fi de bună-credință. Nobilul domeniu al educației reclamă plenar acest lucru. Dacă autoritatea sa profesională sau valoarea sa morală sunt contestate, reticențele interlocutorilor vor împiedica negocierea, ca să se ajungă, în ultimă instanță, la o soluție sănătoasă și eficientă, cu impact durabil prognozat.

Așa cum ”ambasadorul trebuie să cunoască politica țării sale și a țării de reședință”, managerii de proiecte, încă la faza elaborării proiectelor, descriu, în mod avizat, contextul politic general al țării, dar și cel educațional, cu detalii și argumente, date statistice recente, dialogând multiaspectual cu referire la problema ce și-o propun spre soluționare. Managerul de proiect trebuie să aibă simțul evaluării situațiilor și cunoștințe generale necesare pentru a-si ghida reacțiile. Cultura sa îi va da mijloacele de a-si orienta căutările asupra unei anumite probleme, de a găsi sursa de specialitate, care să-l edifice, pe care să fie capabil s-o citească și s-o utilizeze adecvat. El trebuie să aibă o cultură vastă în domeniile economic, juridic, istoric, literar etc., fără a fi în mod necesar un specialist. El este oarecum obligat, de funcția ce o deține, pe de altă parte, în virtutea intereselor importante care îi cad în sarcină, să aibă un spirit vigilent și obiectiv, un caracter prudent și rezervat, o judecată sănătoasă și rece. El trebuie să se obișnuiască să folosească întotdeauna un limbaj moderat. Diplomatul este învățat să-si orienteze inteligența și imaginația nu spre dezbateri polemice, ci spre căutarea unor soluții negociabile, acceptabile, echitabile și pașnice. Totodată, diplomatul trebuie să aibă o fire curioasă: acela care nu se interesează de particularitățile țării în care trăiește și ale țărilor vecine, care nu le vizitează, nu poate să-si facă bine meseria. Grație oportunităților

oferite de proiecte, membrii echipei de proiect își exersează abilitățile sus-numite, iar interacțiunile cu colegii din diferite culturi, programele culturale, devenite un lucru comun pe agenda evenimentelor internaționale, sunt șanse în plus pentru lărgirea orizontului cultural, pentru dezvoltarea personală și profesională, dar și pentru exersarea abilităților de ghid în activitățile culturale din țara sa. Or, după cum se afirmă în tratatele de specialitate, diplomatul este și un spirit cosmopolit, adică e bine să manifeste, în mod obiectiv, interes și simpatie față de persoane și culturi din țări străine, chiar dacă acestea sunt total diferite de cele ale țării sale.

Paralel cu celelalte elemente ale culturii diplomatice, diplomatul trebuie să fie un bun lingvist, deoarece, se constată ”...limbile străine pot fi învățate de oameni mediu dotați, dacă ei consideră că merită efortul... Nicio persoană nu ar trebui să aleagă cariera diplomatică, dacă nu se simte în stare să facă acest efort simplu și esențial” [Cf. 11] – aserțiuni perfect valabile și pentru lucrătorii din proiecte, competența de comunicare în limbile străine fiind o condiție obligatorie la concursurile pentru ocuparea funcțiilor vacante. Dacă, acum 20 de ani, acest privilegiu îl aveau aproape în exclusivitate profesorii de limbi străine și a constituit un impediment serios în avansarea unor persoane destul de competente din mediul educațional, astăzi a devenit un indicator profesional comun, pe care îl promovăm în continuare.

O altă calitate esențială a diplomatului este sociabilitatea. Diplomații care activează într-un loc se vor putea întâlni ulterior în alte părți, în timpul carierei. Momentele bune sau rele, care le-au marcat relațiile, nu vor putea să nu aibă repercusiuni asupra noilor lor raporturi și să nu influențeze ducerea la bun sfârșit a problemelor de interes comun, care le-au fost încredințate. ”Ceea ce este de trei ori necesar unui diplomat, scrie Martens, este tactul. Tactul presupune respectarea conveniențelor, pe care numai un spirit mediocru le poate disprețui” [5].

SECVENȚE METODOLOGICE CALITATIVE

În epoca globalizării/mondializării culturale și economice, succesele din alte țări, evident, ne impun să ne lansăm în tot felul de comparații, chiar dacă, cel mai adesea, exercițiul acesta nu rezistă, dar din el învățăm, cu siguranță, a fi mai buni, mai competitivi și a optimiza continuu mareașă operă, cu umbrela protectoare EDUCAȚIE. Deși nu este nici ușor, nici relevant, uneori, a contrapune sisteme cu tradiții și perspective diferite, dar este antrenant și mobilizator a trasa obiective strategice de dezvoltare și de perfecționare continuă, a îndemna și ghida conaționalii să opereze schimbări de calitate în activitatea pedagogică, să „dezrădăcineze” anumite practici și atitudini defectuoase, începând cu „firul ierbii” și terminând cu liderii de top să își pună postmodernii 4D, pentru a depista cauzele/frânele nepermis de îndelungate ale ne-

număratelor lacune, astfel proiectând schimbarea pe toate dimensiunile, la toți actorii educaționali: elevi/studenți, cadre didactice și manageriale, părinți, APL etc. [3].

Tendința spre performanțe, spre managementul calității totale, susținută de noile documente reglatoare din Republica Moldova, *Strategia Educația 2020* și *Codul Educației*, călăuzește și fortifică idealul de școală nouă, centrată pe nevoile și interesele educatului, orientată spre formarea de competențe funcționale, capabilă să contribuie la edificarea unei societăți democratice și atractive, pentru care se lucrează intens în proiectele educaționale. Restrângând referințele politice la domeniul-cheie de expertiză al CE PRO DIDACTICA, insistăm asupra art. 133 din *Codul Educației*, *Formarea profesională continuă*, p. (2), în care se stipulează: ”Dezvoltarea profesională a personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere se realizează în instituții de învățământ superior și/sau în instituții de formare profesională continuă, de alți prestatori de servicii educaționale, în baza unor programe de formare profesională acreditate, prin: a) stagii de formare profesională în instituții de învățământ și cercetare sau organizații acreditate din țară și de peste hotare; b) participare, ca parteneri, la proiecte educaționale și/sau de cercetare naționale și internaționale; c) participare cu comunicări și/sau lucrări la conferințe, seminare, simpozioane, expoziții internaționale; iar în art. 148, *Cooperarea internațională*, p. (3): ”Instituțiile de învățământ au dreptul să stabilească relații directe de colaborare și parteneriat cu instituții de învățământ din străinătate, inclusiv obținerea calității de membru în organizații nonguvernamentale regionale și internaționale și participarea la programe și proiecte

regionale și internaționale” [10]. Toate aceste stipulări s-au regăsit și se regăsesc în strategia de activitate a CEPD și ne-au inspirat eforturile de a căuta surse de finanțare/proiecte, pentru a ajuta, a sincroniza schimbările calitative, inovațiile și a umple unele goluri destul de alarmante din sistem.

Întru implementarea prevederilor actelor sus-numite, PRO DIDACTICA a inițiat proiecte internaționale cu finanțatori și parteneri din diverse țări ale lumii, o simplă trecere în revistă a locațiilor geografice, dar și a conceptelor și experiențelor valorificate în proiecte ar servi ca ilustrare pentru practicarea diplomației culturale. Din tabelul de mai jos, remarcăm că nu a fost niciun an în istoria PRO DIDACTICII [12,13], în care relațiile cu străinii să nu fi fost pe agenda zilei și în care atât echipa de proiect, cât și beneficiarii de la diferite niveluri să nu fi interacționat și să nu-și fi valorificat competența diplomatică, chiar dacă se situează, *longo intervallo*, de cea clasică. Am învățat din mers să nu ne mai ”plângem” la fiecare pas de crizele interminabile prin care trecem, ci să ne punem în valoare țara, potențialul uman și profesionalismul, care există, și deschiderea noastră pentru învățare și cooperare. Corectitudinea relațiilor, transparența în gestionarea resurselor din proiecte și relațiile pe termen lung cu finanțatori și parteneri din diverse țări au consolidat imaginea Centrului, au contribuit la dezvoltarea organizațională, dar și profesională, personală a fiecărui actor implicat.

Anul ¹	Denumirea proiectelor/inițiativelor de cooperare internațională ²	Instituția gazdă a evenimentelor/ finanțatori și parteneri, țara
1996	Conferința <i>Educație pentru o societate deschisă</i> Stagieri complexe pentru manageri și profesorii de la discipline umaniste și exacte	Institutul pentru o Societate Deschisă (Budapesta, Ungaria) Centrul de Limbi Moderne (Iași, România)
1997	Stagiul <i>Evaluarea unui sistem educațional: ajutor pentru actorii săi</i> Lansarea rubricii <i>Dicționar</i> semnată de Sorin Cristea în <i>Didactica Pro...</i> , nr. 4, urmată de editarea volumului <i>Dicționar de termeni pedagogici</i> , în anul 1998	Centrul de Studii Pedagogice din Sevres Cedex (CIEP, Franța)
1998	Lansarea Programului <i>Lectură și scriere pentru dezvoltarea gândirii critice</i> Colaborarea cu D. Hopkins și M. Fullan și traducerea lucrării de referință <i>Perfecționarea școlii într-o eră a schimbării</i> , Editura Prut Internațional	SUA Marea Britanie
1999	Vizite de studiu pentru manageri, profesori școlari de la diferite niveluri	Fundația pentru Democrație (Danemarca)
2000	Școala de vară <i>Educația interculturală</i> , cu sesiuni facilitate de Const. Cucoș, Universitatea <i>Al. I. Cuza</i> , Iași, România Program de studiu <i>Elaborarea curriculumului, manualelor și a materialelor didactice</i> , follow-up regional al Forumului de la Dakar, Senegal	Holercani Institutul Coreean de Curriculum și Evaluare (Seul), în colaborare cu UNESCO

2001	Proiectul <i>Educație pentru comunitate</i> , inițierea disciplinei opționale cu aceeași denumire, pentru gimnaziu și liceu Stagiu de formare la educația adulților	Fundația <i>Mott</i> (SUA); <i>Pas cu Pas</i> Biroul de Inginerie în Educație și în Formare din cadrul Universității Catolice din Louvain-la-Neuve (Belgia)
2002	Școala de vară a formatorilor CEPD, facilitată de Șt. Iosifescu, IȘE, București Traducerea și publicarea cărții lui P. Clarke <i>Comunități de învățare: școli și sisteme</i> , eveniment de lansare cu prezența autorului	Holercani, Dubăsari Marea Britanie
2003	Conferința și editarea cărții <i>O constantă și necesară provocare: libertatea în educație</i> de Gabriel Albu	Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești (România)
2004	Proiectul <i>Educație pentru toleranță</i> , traducerea cărții lui B. A. Reardon <i>Toleranța – calea spre pace</i> , editura ARC Proiectul <i>Limba română pentru alolingvi. Perfecționarea cadrelor didactice</i>	UNESCO, Paris Program cu sprijinul Biroului Înaltului Comisar pentru Minorități Naționale al OSCE (Haga)
2005	Proiectul <i>Educație pentru alteritate. Curs opțional de educație pentru toleranță și alteritate prin intermediul literaturii etniilor conlocuitoare (licee, colegii și universități)</i>	Ambasada SUA și Fundația Soros-Moldova
2006	Proiectul <i>Un viitor pentru copiii noștri. Implicarea comunității în facilitarea procesului de integrare socială a copiilor din familiile dezintegrate</i> Proiectul <i>Asigurarea succesului școlar prin depășirea dificultăților la lectură și scriere</i>	Institutul pentru o Societate Deschisă/OSI, prin intermediul inițiativei RE:FINE Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală din Cluj-Napoca (România)
2007	Proiectul <i>Evaluarea capacităților instituționale – intensificarea cooperării regionale</i> Proiectul <i>Un viitor pentru copiii noștri – 2</i>	Fundația EURASIA, reprezentanța Chișinău; ING PRO CONCEPT (Belgrad, Serbia) Fundația Internațională <i>Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein</i>
2008	Proiectul <i>Învățarea productivă</i> Proiectul <i>Pentru o mai bună administrare și responsabilizare în școală</i>	Institutul European de Învățare Productivă (Berlin, Germania) Centrul <i>Educația 2000+</i> (București, România); OSI prin intermediul inițiativei RE:FINE
2009	Vizită de studiu <i>Leadership educațional</i>	Facultatea de Educație de la Universitatea din Cambridge (Marea Britanie)
2010	Vizită de studiu <i>Colaborarea educațională cu Polonia: experiențe și oportunități</i>	Colegiul Europei de Est, sprijinit de Fundația Polono-Americană a Libertății, Programul <i>Study Tours to Poland</i>
2011	Proiectul <i>Teacher leadership</i> Seminar <i>Teacher Leadership</i>	OSI: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Grecia, Macedonia, Moldova, Muntenegru, România, Serbia, Turcia, Marea Britanie Centrul <i>Educația 2000+</i> (București, România)
2012	Vizită de studiu <i>Metodele bazate pe acțiune în calificarea profesională</i>	Universitatea din Magdeburg, (Germania)
2013	Vizită de studiu în Letonia și Estonia <i>Educația interculturală și multilingvă</i>	Programul Sud-Est al Fundației Soros-Moldova, grup de ONG-uri și ministerele de profil
2014	Proiectul <i>Consolidarea Sistemului de Educație Profesională Tehnică în Moldova/CONSEPT</i> , Componenta <i>Dezvoltare organizațională</i> Proiectul <i>Îmbunătățirea calității învățământului vocațional tehnic în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor (TIC) din Republica Moldova</i>	Fundația Internațională <i>Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein</i> Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare

2015	<i>Consolidarea sistemului de educație profesională tehnică în Moldova/CONSEPT, Componentele Dezvoltare organizațională și Formare continuă a cadrelor didactice</i> <i>Educație interculturală pe ambele maluri ale Nistrului</i>	Fundația Internațională Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein Uniunea Europeană, prin intermediul programului PNUD <i>Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii</i> ; SPAS – Institutul Suedez pentru Pace și Arbitraj
2016	Proiectul <i>Cultura Bunei Vecinătăți</i> Proiectul <i>Lecții europene</i> (fazele 1 și 2) Proiectul <i>Educația deschisă în Moldova: aici și acum!</i> (fazele 1 și 2)	BST (<i>The Black Sea Trust for Regional Cooperation</i>); Fundația <i>Germană Marshall</i> Centrul de Didactici Moderne din Vilnius; Ministerul Afacerilor Externe al Lituaniei Fundația Institutului pentru o Societate Deschisă, în cooperare cu Programul de Sprijinire a Educației al Fundațiilor pentru o Societate Deschisă
2017	Proiectul <i>Educație pentru pace prin promovarea Culturii Bunei Vecinătăți în clasele primare</i>	Rețeaua Internațională de Edificare a Păcii GPPAC (<i>Parteneriate Globale pentru Prevenirea Conflictelor Armate</i>), cu sediul la Haga
2018	Proiectul <i>Educație interculturală în formarea inițială a cadrelor didactice</i>	Fundația pentru Copii <i>Pestalozzi</i> din Elveția

¹ Se dau doar anii de început al proiectelor, o bună parte dintre ele însă au durat mai mulți ani consecutiv.

² Se oferă o listă selectivă a celor mai mari inițiative în care a fost implicată, direct sau indirect, autoarea.

CONCLUZII ȘI PROBLEME PENTRU

DEZBATERI

La finalul investigațiilor noastre, legate de promovarea culturii diplomatice în calitate de componentă a competenței profesionale a managerilor de proiecte educaționale, conchidem asupra necesității instituirii acesteia și includerii în fișa de post a responsabilităților și obligațiilor ce derivă direct din cele ale înaltului post de ambasador. Or, fiecare manager de proiect, expert sau formator care întreține relații cu partenerii străini are nobila misiune de a se manifesta nu doar ca mesager al domeniului său de expertiză, ci și al valorilor culturale ale țării sale. Aceasta va "lucra" direct la sporirea imaginii pozitive a țării noastre, în condițiile în care nu putem ascunde nemulțumirea față de condițiile în care muncesc majoritatea angajaților din învățământ, dar și față de statutul lor social în continuă scădere sau chiar jalnică denigrare. Educația, ca domeniu pe care l-am ales și care, probabil, ne-a ales, merită să o tratăm cu responsabilitate și profesionalism, cu demnitate și respect pentru tot ceea ce au investit în ea predecesorii noștri, pentru toate sacrificiile noastre și pentru tot ceea ce înseamnă viitor al acestui pământ. Impactul proiectelor de intervenție, la distanță fizică și cronologică, sperăm să fie vizibil și apreciat, valorificat de actorii educaționali beneficiari, care s-au prezentat onorabil în proiectele noastre, dar care și ne-au reprezentat țara, etalându-și, la diverse niveluri, cultura profesională, cu dimensiunea ei diplomatică inerentă.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cojocaru Șt. Proiectul de intervenție socială. De la propunerea de finanțare la proiectele individualizate de intervenție. Iași: Polirom, 2006.

2. Goraș-Postică V. Diplomația pedagogică: inițiere și provocări. Prezentat la Simpozionul Internațional KREATIKON: Creativitate-Formare-Performanță. Ediția a XIV-a, 23-24 martie 2018.
3. Goraș-Postică V. Meridiane educaționale. Chișinău: CEP USM, 2016.
4. Goraș-Postică V. Teoria și metodologia managementului proiectelor educaționale. Chișinău: CEP USM, 2013.
5. Howlett M. Studiul politicilor publice. Chișinău: Epigraf, 2004.
6. <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20101203STO05908/diplomatia-culturala-promovarea-culturii-si-valorilor-europene-la-nivel-mondial>
7. <https://legislatiamuncii.manager.ro/a/6925/model-fisa-post-manager-proiect-responsabilitati-si-specificatiile-postului.html> (Accesat la 5.06.2016)
8. <https://www.cotidianul.ro/in-prim-plan-diplomatia-culturala-si-dialogul-intercultural-2/>
9. <https://revistacultura.ro/nou/2011/03/despre-fundamentala-componenta-diplomatica-a-regalitatii/>
10. <https://usmf.md/wp-content/uploads/2013/08/Codul-Educatiei.pdf>
11. <https://biblioteca.regielive.ro/proiecte/stiinte-politice/diplomatia-79658.html>
12. <https://prodidactica.md/despre-noi/rapoarte/> (Accesat la 12-13.06.2018)
13. <https://www.soros.md/reports> (Accesat la 10-11.06.2018)
14. https://cpc-ew.ro/pdfs/diplomatia_arta_negocierii.pdf (Accesat la 14.06.2018)